

MMA SPORT (*Nihil novi sub sole - Ništa novo pod suncem*)

MMA je sinergija najboljih tehnika iz svih borilačkih vještina

Do određenih promjena u MMA sportu je došlo kada su UFC 2001. godine kupili Frank i Lorenzo Fertitta, te su formirali tvrtku Zuffu i kao predsjednika imenovali Dana Whitea

David "Sensei" Stainko,
prof. kineziologije

MMA (MIXED Martial Arts) se u posljednjih dvadeset godina razvio do te mjere da je trenutno najbrže rastući sport na svijetu. U SAD-u je treći sport po gledanosti, a veliki rast i razvoj postiže i u Aziji i Europi. Zahvaljujući ponajprije izvrsno organiziranim natjecanjima koja su odlično medijski i produkcijski popraćena, neki od najuspješnijih boraca-natjecatelja koji se natječu u tom sportu postali su super zvijezde.

Ovaj format borilačkog sporta u kojem se koriste najdjelotvornije tehnike iz

raznih borilačkih vještina pokazao se vrlo interesantnim publici te se očekuje daljnji rast MMA sporta u godinama koje dolaze. Naravno, tako velik i brz razvoj tog borilačkog sporta povlači za sobom i neke negativne posljedice, a jedna od njih je svakako i nastanak raznih mitova vezanih uz MMA sport. Neki od najčešćih su da je MMA sport opasan, da nije za svakoga, da ga treba zabraniti, da je samo trenutni hir, te da je mlad način natjecanja u borilačkim vještinama.

Krenimo upravo od tog zadnjeg mita i pogrešnog mišljenja koje najčešće prevladava među populacijom da je MMA sport u borilačkim vještinama nov način s kratkom poviješću od nekih tridesetak godina. Takvo mišljenje je u potpunosti pogrešno i ono uglavnom proizlazi iz manjka poznavanja nekih od osnovnih povijesnih činjenica iz povijesti razvoja borilačkih vještina u svijetu.

Borilačke vještine su među čovječanstvom već tisućama godina. Današnji MMA sport je samo još jedan korak u evoluciji borilačkih vještina koja ima dugu razvojnu povijest. Razvojni put MMA je samo prirodni nastavak osnovne ljudske potrebe za vježbanjem borilačkih vještina u svrhu da pojedinac zaštiti sebe i svoje bližnje. U svojoj srži, MMA je sinergija najboljih tehnika iz svih borilačkih vještina pretočena u personalizirani sustav za samoobranu ili natjecanje.

Kako bismo shvatili razvojni put današnjeg MMA sporta moramo se vratiti u daleku prošlost nastanka pojedinih borilačkih vještina, a koje svoje korijene imaju u najelementarnijim oblicima borbi koje su nastale u cijelom svijetu, neovisno jedne o drugima. U svakom smislu, svi stilovi borilačkih vještina i stoga povijest borilačkih vještina općenito doveli su do onoga što sada nazivamo MMA.

Povijesni put MMA

Danas se smatra da su se najelementarniji oblici borenja uglavnom razvijali autonomno u gotovo cijelom svijetu. Ovakva hipoteza je u velikoj mjeri potvrđena arheološkim istraživanjima u različitim dijelovima svijeta. Crteže, reljefe, gravure, statue, terakote, ukrasne vaze, kovani novac, koje prikazuju raznovrsne bori-lačke tehnike, srećemo gotovo u cijelom svijetu. Među najstarije izvore, koji prikazuju tehnike iz borilačkih vještina, a koje se danas primjenjuju u MMA sportu, spadaju oni pronađeni u drevnom Egiptu, Kreti, Mikeni, Rimskom carstvu, Antičkoj Grčkoj, u drevnom Japanu, Indiji, na crtežima starih Inka, Kineza, Korejaca, kao i kod mnogih drugih naroda širom svijeta.

Jedna od najstarijih vizualizacija sportske teme iz borilačkih vještina pronađena je u Egiptu pokraj grada Tiennen gdje je u grobnici pronađena slika koja prikazuje skupinu Nubijaca koji nose ploču s crtežom od dva hrvača, a koja datira iz 1450 godine pr.n.e., i prikazuje osnovu tehnike hrvanja. Također, prema slikama pronađenima na zidovima grobnica faraona u Beni Hassanu, starima oko 4000 godina, može se zaključiti da je hrvanje među Egipćanima već tada bilo prilično razvijeno. Na poznatom reljefu na kojem su borci oslikani crvenom i crnom bojom mogu se uočiti mnoge hrvačke tehnike koje svoju primjenu imaju i u današnjem MMA sportu. Interesantno je spomenuti da mnoge tehnike tih drevnih hrvača veoma podsjećaju na pojedine tehnike bacanja i gušenja u današnjem judu (bacanje preko ramena tj. ippon - seoi nage, neke poluge, držanja na tlu, pojedina gušenja i dr.).

Drevni Asirci, Babilonci i Etruščani su također njegovali hrvanje kao ratničko-borilačku vještinu te su poznavali mnoge hrvačke zahvate koji i danas čine osnovu tehnika u MMA sportu. U Kini su se privedivale još prije kojih 3000 godina hrvačka nadmetanja u kojima su na "dan hrvanja" masovno sudjelovali i djeca i odrasli. Tadašnje kineske škole hrvanja bile su poznate po svojoj tehnici različitih hrvačkih zahvata, a većina tih hrvačkih tehnika čine osnovu tehnika koje se primjenjuju i u današnjem MMA sportu.

I kod starih Grka hrvanje je bilo veoma popularno što se vidi iz brojnih legendi i pisanih spomenika. Prema staroj legendi Herakla i Tezeja su hrvanju podučavali sami bogovi. Također i pjesnik Homer u svojim poznatim djelima Odiseja i Ilijada,

opisuje hrvačke borbe. Interesantno je napomenuti da se u Homerovom opisu borbe između Odiseja i Ajanta pojavljuje tehnika koja je gotovo identične strukture i forme, kao tehnika egipatskih hrvača a koja se izvodi udarcem tj. zahvatom u pregib koljena. Ista se tehnika često primjenjuje i danas u MMA sportu, pri obaranju protivnika na tlo te čini osnovu hrvačke, ali i judo tehnike.

Antičko šaketaње u staroj Grčkoj imalo je mnogo manje pravila nego današnji boks. Borilo se bez rundi sve dok jedan od boraca ne bi bio nokautiran ili ne bi priznao da je pobijeđen. Pravila su dozvoljavala da se protivnika udari i na podu, a što je istovjetno današnjim pravilima u MMA sportu. Nisu postojale niti težinske kategorije već samo dvije starosne skupine, muškarci i mladići. Koliko su borbe znale biti surove govori i zapis kroničara tog vremena, koji je upućen borcu po imenu Stratofont: "Odiseja je, kada se vratio kući, prepoznao jedino njegov pas Argus, a tebe Stratofonte nakon četiri sata šaketaња ne bi prepoznao nijedan pas, ni tvoji sugrađani, pa niti ti sam sebe".

Hrvanje je postojalo kao zasebna disciplina i kao dio pentatlona (petobojja). U starim kronikama toga vremena stoji zapisano da u cijeloj Olimpiji nema boljeg spektakla. Očito je da su borilački sportovi, kao i uzbuđenja koja ona nude u borbama, svojom zanimljivošću uvijek bili interesantni publici, kako u ta davna vremena, tako i u današnje vrijeme u MMA sportu. Na starim Olimpijskim igrama, borbe šakama uvedene su 688. godine prije Krista, hrvanje i petoboj uvedeni su 708. godine prije Krista, a 748. godine prije Krista uveden je pankration.

Pankration je kao sport bila vrlo gruba kombinacija udaraca šakom, nogom i hrvanja. Prevedeno s grčkog jezika pankration znači "sva moć", "pan" znači sve, dok "kratos" znači snaga i moć. U svom početku pankration je bio poznat i pod imenom "pammachon", što u slobodnom prijevodu znači "slobodna borba". Nazive koji po svom značenju su gotovo identični nazivu pammachon, nalazimo u nekim kasnijim imenima za razne oblike sličnih sportskih takmičenja u borilačkim vještinama kao što su primjerice catch-as-catch-can, vale tudo (portugalski - sve vrijedi), free-fight, ili danas najpoznatiji u MMA sportu ultimate-fight.

Mnogi današnji treneri MMA sporta, kao i neki stručnjaci iz oblasti borilačkih

vještina ističu kako je baš pankration preteča današnjeg MMA sporta. Takva tvrdnja je samo djelomično točna jer se danas sa sigurnošću zna da su se slične borbe održavale i u Kini, Mongoliji, Koreji, Japanu, Africi, Indiji kao i u nekim drugim zemljama svijeta. Pravila pankrationa su sprječavala samo griženje protivnika, kao i namjerno kopanje očiju te kidanje nosa i usta noktima, dok su sve ostale tehnike bile dopuštene. Mnogi koji smatraju da je pankration po korištenju takvih, nazovimo ih nehumanih tehnika, jedinstven u svijetu griješe, jer iste takve borilačke tehnike su viđene i u Kini, Koreji, Indiji, Mongoliji, Japanu, Africi, pa i nekim drugim zemljama.

Kao natjecateljski sport, pankration je bila kombinacija korištenja tehnike boksa i hrvanja, no ono što ju je činilo posebnom su bili dodatni elementi poput udaranja nogom. Moglo bi se reći da je pankration u mnogočemu bio sličan današnjem Ultimate fightu tj. MMA sportu. Borbe su često završavale udarcem protivnika na tlu, gušenjem, polugom ili zahvatom držanja protivnika na tlu. Ono što je posebno interesantno je činjenica da bi se tadašnji šampioni mogli vrlo brzo i za svega nekoliko mjeseci prilagodbe priključiti današnjim natjecanjima u MMA sportu. Za razliku od njih, današnji takmičari MMA sporta trebali bi imati mnogo dužu prilagodbu na njihov način borbe, ukoliko bi se uopće usudili boriti se na takav način (udarci u oči i u vrat, udarci i uhvati za genitalije i drugo).

Interesantno je i podatak da od svih sportova koji su se održavali za vrijeme starogrčkih olimpijskih igri, jedino pankration nije uvršten u sportove modernih Olimpijskih igara. Za razliku od pankrationa, današnji MMA sport ima velike šanse za to, a mnogi današnji olimpijski pobjednici iz različitih borilačkih sportova su se pridružili takmičenjima MMA sporta. Iz starogrčke vještine pankration nastali su neki drugi oblici borilačkih vještina, kao npr. način hrvanja kod drevnih Etruščana, ili rimski pankration s nešto izmijenjenim tehnikama i humanijim pravilima borbe.

Jačanjem rimskog imperija, mnogi grčki "treneri" dolaze u Rim kako bi trenirali ondašnje patricije i pripremali ih za hrvačka natjecanja. Početkom nastajanja gladijatorskih igri koja postepeno postaju sve popularnija, takmičenja u hrvanju, boksu, pa i pankrationu sve se rjeđe organiziraju. U čitavom rimskom

carstvu razna takmičenja u borilačkim vještinama između vještih pojedinaca koji su se bavili raznim stilovima borbe bila su svakodnevica npr. u vojsci, među patricijima, gladijatorima.

Današnji stručnjaci borilačkih vještina slažu se u tome da su mnogi praktikanti borilačkih vještina širom svijeta oduvijek nastojali testirati učinkovitost svoje borilačke vještine u borbama jedni protiv drugih. Kao primjer možemo navesti turnire u takmičenju snage i vještine iz borilačkih vještina, a koja su se održavala u drevnom Japanu naziva chikara-kurabe.

Prema pisanoj kronici Japana, Nihon shoki, pisanoj 720. godine, opisana je borba koja se vodila na dvoru imperatora Suinina 230. godine pr. n. e. između golorukih boraca. Prema toj kronici u borbi između Nomino Sokune i Taima-no Kahae, pobijedio je Sokune pošto je prethodno oborio na tlo Kahaea i zadao mu više udaraca rukama i nogama, od kojih je jedan bio smrtonosan. Na osnovama tih tehnika borbe kasnije je nastala vještina yawara, koja je prethodila nastanku ju-jitsua, a upravo su tehnike iz ju-jitsua danas osnova MMA sporta.

Prema nekim legendama slične borbe golorukih boraca vođene su i u Burmi, Javi, u nekim dijelovima Indije, kao i kasnije za vrijeme vladavine Džingis kana u Mongoliji. Nakon raspada mongolskog carstva, u Kini je došlo do procvata različitih borilačkih stilova, među kojima su bili i mnogi kung fu stilovi. Upravo su majstori kung fu stilova najviše nastojali isprobavati, uspoređivati i testirati svoju vještinu u borbama s drugim protivnicima. Tako su u Kini postojala tri poznata načina tj. metode testiranja među stručnjacima - majstorima borilačkih vještina.

Kod primjene prve metode ne dolazi do kontakta i povrede protivnika. Demonstracija tehnike se vrši riječima i laganim pokretima ruku, a tehnika se objašnjava do najsitnijih detalja, pod pretpostavkom da su oba praktikanata dobri poznavatelji borilačkih vještina. Takav način usporedbe dva različita stila naziva se na istoku "dok-sau". Drugi način je lagano izvođenje tehnike uz korištenje neke zaštitne opreme, ili pokazivanje samo jednog dijela pojedine tehnike, obično jednom rukom, koje je poznato pod nazivom dahn chi sao. Treći način je star koliko i vještina borenja. Njegov naziv je "kong sau" što bi u prijevodu

značilo razgovor samo rukama, iako u slobodnom prijevodu možemo taj naziv prevesti i kao slobodna borba.

Kong sau je način realne borbe bez ikakve zaštitne opreme ili ograničenja. Pobjednik je onaj borac koji ostane na nogama. Mnogi poznati majstori kineskog boksa (majstori kung fua) bili su izazvani na takav način kako bi dokazali svoje znanje iz borilačkih vještina. Zbog velikog broja povrijeđenih i smrtno stradalih boraca takav se način borbe tj. način testiranja i usporedbe znanja, često zabranjivao. Ipak, u mnogim pokrajinama Kine takav se način usporedbe znanja i vještine održao sve do kraja drugog

Današnji MMA sport je samo još jedan korak u evoluciji borilačkih vještina koja ima dugu razvojnu povijest

svjetskog rata. S današnjeg stanovišta, takav način borbe bio bi nehuman, ali u to vrijeme on je sprečavao pojavu raznih samozvanih instruktora koji su širili svoje neznanje, a što je danas masovna pojava.

Takav način borbe među poznatim majstorima borilačkih vještina i nije nepoznanica u svijetu. Neki od najpoznatijih majstora različitih stilova borilačkih vještina bili su pobornici takvog načina testiranja znanja i efikasnosti pojedinog stila ili pojedinog majstora borilačkih vještina. Među mnogima možemo navesti: Jigoro Kano, Bruce Lee, Matsutatsu Oyama, Hirokazu Kanazawa, Shigeru Egami, Gogen Yamaguchi, Ivan Gene LeBell, Helio Gracie, Ed Parker, Muhammad Ali, kao i mnogi drugi. Kada bi se danas uveo takav način testiranja tj. provjere realne sposobnosti u borilačkim vještinama, pretpostavka je da bi čak više od trećine današnjih "majstora" iz pojedinih borilačkih stilova, kao i razni "šampioni" bili proglašeni nestručnima, slabima, neučinkovitima i - lažnima.

No došla su nova vremena, humanija, u kojima postoji sport i sportska pravila. Razna takmičenja i njihova raznolikost po stilovima su mjesto gdje svatko može naći takmičenje i disciplinu za sebe i iskazati neke od svojih sposobnosti i vještina. Nažalost, kod velike većine takvih

praktikanata - sportaša, kao i kod nekih "majstora" pojedinih stilova iz borilačkih vještina, njihova znanja, sposobnosti i vještina u realnoj slobodnoj borbi bi se pokazale nedostatnima tj. neučinkovitima. Upravo iz tog razloga mnogi borci žele svoju vještinu isprobati u što realnijim uvjetima u svojevrsnoj realnoj borbi, a upravo takvu borbu im nudi MMA sport, bez obzira na ograničenja odnosno trenutna pravila.

Novija povijest

U Europi sve do 15. stoljeća nema podataka o posebnom interesu za borbu bez oružja. Tek tada u knjigama o mačevanju, nailazimo na prve podatke koji govore da se u sklopu mačevanja vježbala i borba bez oružja, koja se primjenjivala kada bi jedan od boraca ostao bez oružja. Tako Joachim Camerarius (1500. do 1574.) i Paul Hector Mair opisuju i crtežima prikazuju stavove za borbu bez oružja, ali i načine izvijanja ruku, udarce koljenom, obrane kretanjem i drugo. Interesantan je podatak da su se u Europi u 16. stoljeću upotrebljavali neki zahvati iz jiu-jitsua, a o čemu govore stihovi Hansa Sauchsa, koji u slobodnom prijevodu glase: "lomi nogu, lomi prste, lomi kosti, smrtno udari, a možeš i u oči bosti". Nekim tehnikama koje su prikazane na tim crtežima služe se i borci u MMA sportu.

U periodu do 18. stoljeća održavane su borbe hrvača i boksača ali one nisu mogle konkurirati po ljepoti i atraktivnosti borbama mačem. Tek u 18. stoljeću u Engleskoj nastaje boks u današnjem obliku a za čije formiranje su posebno zaslužni Jack Broughton i Chamberlein. Od 18. stoljeća boks se kao sport počeo vrstoglavo širiti i razvijati te je ubrzo postao jedan od najpopularnijih sportova uopće. U mnogim krajevima svijeta odvijale su se i borbe bez rukavica (bare-knuckle boxer), u kojima su bile dozvoljene neke tehnike, koje su u današnje vrijeme nehumane ili prljave tehnike, poput udaraca i hvata za vrat, udarci u oči, u potiljak, neki hrvački zahvati držanja, pa čak i udarci na tlu. Neke od tih tehnika imaju svoju primjenu u današnjem MMA sportu.

Krajem 17. i početkom 18. stoljeća izvorne okinawljske (naziva Te) borilačke vještine počele su se miješati s kineskim utjecajima. Tada nastaje japanska vještina Kempo to de (izgovara se to te), što u slobodnom prijevodu znači "zakon šake". U to vrijeme započinje u većoj mjeri

i suprotstavljanje različitih utjecaja i stilova boričких vještina i održavanja takmičenja u slobodnoj borbi (najčešće na jugu Kine i na Okinawi). Iako su se i u 18. stoljeću održavale slobodne borbe između boraca iz različitih stilova boričких vještina, takve su borbe svoj puni procvat doživjele u 19. stoljeću.

Već početkom i sredinom 19. stoljeća održavale su se širom svijeta razne slobodne borbe u kojima su se natjecali hrvači, boksači, kung fu majstori, pa i borci iz nekih drugih stilova boričких vještina. Kao primjer možemo izdvojiti natjecanja u slobodnoj borbi između engleskih (ponekad i francuskih) mornara koji su prakticirali hrvanje, boks, ili francuski boks -savate i japanskih sumo boraca. Kao uspomena na jednu takvu slobodnu borbu, postoji poznata slika koja datira iz 1861. godine. Iako je bilo mnogo primjera održavanja natjecanja u slobodnoj borbi gdje su borci testirali jedan stil protiv drugog, jedan događaj je ipak posebno interesantan. Dogodio se 1887. godine kada je tadašnji šampion i poznati boksački prvak John. L. Sullivan izazvao na borbu hrvačkog prvaka grčko-rimskog stila Williama Muldoona. Prema kroničarima toga doba, navodno je Muldoon podigao Sullivana te ga srušio na tlo i onda ga držao na tlu, u samo nekoliko minuta borbe. Interesantan je podatak da su u mnogim poznatim međusobnim susretima u slobodnoj borbi hrvači imali prednost nad boksačima. Takav način borbe često se može vidjeti i u današnjem MMA sportu.

Zanimljiva natjecanja u slobodnoj borbi pojavila su se u Engleskoj krajem 19. i početkom 20. stoljeća u organizaciji bartitsu događanja (od 1903. godine). Naime, instruktori kluba bartitsu su prihvaćali razne pozive za slobodnu borbu u Londonu i okolici u kojima su oni uglavnom s lakoćom pobjeđivali svoje suparnike. Na tim okupljanjima sukobljavali su se pojedinci različitih stilova borbe poput hrvača, boksača, majstora francuskog boksa - savate, i majstora juda i ju-jitsua. Ako bi u povijesti trebali izdvojiti jedno ime zaslužno za nastajanje MMA sporta onda bi to svakako bio William Barton-Wright (bartitsu), kao jedan od začetnika takvog načina borbe.

Za daljnji razvoj MMA sporta treba posebno izdvojiti natjecanja u vale tudo koja se organiziraju početkom 20. stoljeća u Brazilu, a čija je osnova bila vještina

jiu-jitsu, a za što velike zasluge ima obitelj Gracie (posebno Helio Gracie). Na drugom kraju svijeta, u Japanu, od 1970. godine počinju se održavati sporadična natjecanja u slobodnoj borbi. Natjecanje između Antonia Inokija i poznatog boksača Muhammada Alija se održalo 25. lipnja 1976. godine. Iako su pravila te borbe prilično pomagala Aliju da lakše pobijedi Inokija, sama borba je izazvala iznimno veliki interes za takvom vrstom natjecanja.

Moderan MMA sport započeo je sportskim događajem koji se održao

12. studenoga 1993. godine u McNichols Sports Arena u Denveru pod nazivom Ultimate Fighting Championship (UFC). Na natjecanju je sudjelovalo osam boraca različitih stilova borbe, a 86 592 gledatelja svjedočilo je dominaciji Royca Gracie putem - pay per view. Iako je događaj imao veliku gledanost, organiziranje sljedećih natjecanja i nije išlo baš glatko.

Osnivači UFC natjecanja, osobito Rorion Gracie, vjerovali su da se UFC natjecanja moraju provoditi s manje pravila kako bi borbe bile stvarnije. Međutim, kada je senator John McCain vidio borbe, nisu mu se svidjele, pa je učinio sve kako bi zabranio takvu vrstu takmičenja. Tako MMA sport postaje 1997. godine zabranjen u New Yorku kao i u većini SAD-a, ali i u nekim državama Europe, poput Francuske. Zabrana održavanja natjecanja u nekim državama trajala je prilično dugo, kao npr. Zapadna Virginia do 2011. godine, Wyoming do 2012. godine, Vermont do 2012. godine, Connecticut do 2013. godine. Skupština države New York izglasala je 2016. godine ukidanje zabrane MMA sporta čime je postala posljednja država koja je legalizirala MMA sport u SAD-u. Legalizaciji MMA sporta uvelike je pridonijelo uvođenje promjena pravila vođenja borbe (kažimo uvođenje humanijih pravila).

Do određenih promjena u MMA sportu je došlo kada su UFC 2001. godine kupili Frank i Lorenzo Fertitta, te su formirali tvrtku Zuffu i kao predsjednika imenovali Dana Whitea. Svojim poznavanjem i utjecajem u državi Nevada uspjeli su legalizirati MMA sport, što je bilo presudno za daljnji razvoj. Postepeno su nastajale mnoge druge organizacije MMA sporta u svijetu, od kojih možemo navesti neke poput: Bellator, Pride, Affliction, Strikeforce, WEC, MMA, IFC, Rizling, Elite XC (prestala sa radom), te druge. Među mnoštvom odličnih boraca i trenera, za popularnost i razvoj MMA sporta posebno su zaslužni Gene LeBell, Randy Couture, Chuck Liddell, Forrest Griffin, Stephan Bonnar, Royce Gracie, Anderson Silva, Georges St-Pierre, Matt Hughes, te među ženama Gina Carano.

I za kraj, za sve one koji nisu pobornici slobodne borbe te smatraju da je MMA sport nehuman i kao takav nepotreban, evo jedna stara japanska karate izreka: "Ne postoji ništa gore nego kada vaše znanje iz boričких vještina zakaže u trenutku samoobrane" (Kenva Mabuni). ■